

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. Explicatur quidditas nominis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

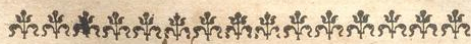
nem obiecti, quam ipse habeat: imponens autem vocem, exterius docet, quem cognoscendi modum ea respectura sit: modum ergo cognoscendi eiusdem perfectionis, & non minoris ipse præhabere debet; aliàs eum quo pacto docere, & exterius præcipere posset? Quamobrem fieri non potest, ut cognitionem obiecti in audientibus elicendam voci annectat perfectiorem ea, quam ipse prius mente sua perfecit.

48

Quibus constitutis dicendum est primò, voces non posse significare per se, & ex vi suæ impositionis rem perfectius audienti, quam imponenti, aut proferenti. Etenim voces significatiuæ ad placitum per se, ac ratione suæ impositionis eam solum cognitionem excitare in audiente possunt, quam imponens exterius manifestarit, seu manifestari exterius voluerit, & decreuerit: atqui imponens, siue institutor vocum nequit exterius docere, & præcipere perfectiorem rerum cognitionem, quam sit ea, quam ipse præhabet, eamque vocibus aliquo pacto illigare: voces igitur significatiuæ ad placitum nequeunt, per se loquendo, perfectiorem rerum notitiam in audiente parere, quam sit ea, qua imponens gaudet, atque aded rem perfectius audienti, quam imponenti nequeunt per se significare.

49

Dicendum est secundò, voces per accedens rem significare posse perfectius audienti, quam imponenti, vel proferenti. Siquidem significare est ducere in alterius cognitionem: atqui voces per accedens ducere possunt in perfectiorem rei cognitionem, quam sit illa, quam institutor in se præhabet: Ut si Rex Philippus imponat nomen regioni alicui de nouo detectæ, quam nunquam lustrauit, aut vidit; sane nomen illud prolatum coram nouæ telluris accola perfectiorem in eo cognitionem excitabit, quam est ea qua rex est præditus: aliquam enim in eo excitat: non aliam quam perfectiorem, cum in eo duplicem cognitionem eius prouinciæ nec vtile nec necesse sit excitari: Quod autem ea cognitio non beneficio eius solius nominis à rege prolata, & impositi sed insuper vi specierum, & cognitionis habitualis in noui orbis accola prius existentium excitetur, non obest quominus nomen in ordine ad perfectiorem illam cognitionem significet, aliàs nulla vox quicquam significaret, cum nulla se sola significet, nulla non in consortio habituum, & specierum, quæ simul cum illa ad cognitionem concurrant. Quod vero nomen illud per accedens, & non per se, ac de exigentia suæ impositionis perfectius significet regionem illam ei, qui nomen audiuit, quam ei, qui illud instituit, non tollit, nec prohibet, nè verè, & propriè ita significet: sicut quod per accedens, inopinatò, ac præter sententiam cernitur, censetur nihilominus verè, ac propriè cerni, & videri.

TRACTATUS III.

De nomine, verbo, & oratione.

CAPVT I.

Explicatur quidditas nominis.

I

RISTOTELES I. de interpret. nomen ita definit: *Nomen est vox significatiua ad placi-*

tum sine tempore, cuius nulla pars separata significat finita, & recta. Eum sequuntur antiquiores omnes interpretes, & ex neoteris scholasticis Franciscus Alfont. lib. 1. institut. Dialecticarum cap. 2. Franciscus de Ouiedo in summul. controuers. 3. punct. 1. Sotus lib. 2. Summul. cap. 3. Fonseca lib. 1. institut. Dialecticar. cap. 12. Petrus Hispanus lib. 1. Summul. cap. 3. Auerſa institut. Logicarum tract. 2. cap. 4. Collegium Conimbricense lib. 1. de interpret. cap. 4. q. 2. art. 3. & sequent. & plures alij, quos referre longum esset.

Enimverò contrà Aristotelicam hanc, adeoque receptam nominis definitionem eius aduersarij, aduersantur autem ei non multi sed tamen aliqui, obiciunt primò, illam haud conuenire nomini mentali: secundò vocem non significatiuam ex instituto, cuiusmodi est blitiri, habere rationem subiecti, & consequenter nominis in hac propositione, *blitiri est vox dearticulata*, aut in alia simili: & tamen ei non congruere præfatam definitionem. Arguunt tertio: hæc nomina, cæna, dies, & alia id genus non significant sine tempore: ea ergò particula, *sine tempore*, est expungenda à definitione nominis. Item quartò: in hoc nomine proconſul, & aliis similibus, partes eorum separata significant: particula ergò illa, cuius nulla pars separata significat, inter definiendum nomen est omittenda. Quintò casus obliquus est nomen, cum sit aliqua orationis pars, & non alia nisi nomen, ut per omnes discurrenti constabit: vocula ergò, *recta*, perperam in definitione nominis adhibetur. Tandem nomen infinitum vere nomen est, sicut terminus infinitus iuxta omnes dialecticos est propriè terminus; finitas ergo non est de essentia, & quidditate nominis: adeoque in huius definitione nullo iure sit illius mentio.

Verum non oportet Aristotelem deferri, cum facile possit defendi. Ad primum resp. ndeo. Nomen trifariam sumi potest: primo latissimè qua ratione conceptus mentis comprehendit, iuxta illud psalm. 146. *Qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat*: ubi nomina stellarum certam, ac distinctam cuiuslibet cognitionem esse communiter docent interpretes, ac præsertim Cardinal. Bellarminus in expositione eius psalmi vers. illo 4. Secundò latè pro quavis voce significatiua ad placitum: quo pacto verba, coniunctiones, omnesque omnino orationis partes complectitur: verba enim aliqua vniuoca, alia æquiuoca, & alia analogica sunt; quod autem vniuocum est, æquiuocum, aut analogum, id eo ipso est nomen, cum trium illorum definitiones sic incipiant, *quorum nomen est commune*, &c. Atque hoc secundo modo videtur accepisse nomen Plato, cum dixit in Cratylo: *nomen itaque rerum substantias docendi, discernendique instrumentum est, sicut pecten, & radius ipse tela*: Tertiò strictè, & ut in præſenti definitur: Quamobrem non mirum, quod ea definitio nomini mentali non conueniat, cum latissimè nomen sit, & in præſenti nomen definiatur. Quod vel ex eo constat, quod nomen alicuius tum ignorare dicamur, cum vocem, qua appellatur, ignoramus, licet alioqui eum ipsum cognoscamus.

Ad secundum respondeo: Quod Blitiri in propositione aliqua sit subiectum, arguit esse terminum, non verò nomen. Terminus enim à nomine multipliciter diffidet: primò, in eo quod casus obliquus est terminus, non verò nomen: secundò, in eo quod verbum sit terminus, secus verò nomen: tertio, in eo quod nomen infinitum sit verè terminus, sed

2

3

sed non nomen: quod, in eo quod vox non significatiua ex instituto, termini, haud tamen nominis rationem obtineat: tandem, in eo quod terminus habere queat partes, quæ separatæ significant, secus verò nomen, ut in præsentī: quæ omnia ex dicendis constabunt.

4 Ad tertium respondeo. Aliud est significare tempus; aliud significare cum tempore: significare tempus est significare rem, & simul tempus, cum indifferentia tamen, ut tempus illud in quo res sit, præsens sit, præteritum, aut futurum: significare cum tempore est significare rem, & simul consignificare destinatè differentiam aliquam temporis præsentem præteritam, aut futuram, in qua sit res. Nomen ergò cœna, & aliud quoduis simile significat tempus: cæterum non significat eam tempore, ut definitio flagitat, quoniam alio rem, & simul tempus ea vox repræsentet, qualis tamen sit ea differentia temporis non determinat, sed in medio relinquit, an cœna sit modò, fuerit antea, vel sit futura postea. Qua de causa participia, tametsi alia præsentis temporis, alia præteriti, & alia futuri sint, nihilominus reuocantur ad nomina, & horum participant essentiam: siquidem prolata hac voce, amans v. g. haud exprimitur, nec deliberatur, an quis modo sit amans, vel fuerit amans, vel potius futurus sit.

5 Ad quartum respondeo: Nomen compositum habet quidem partes, quæ separatæ significant; sed non sicut in toto: quippe in quo significationem mutant, haud secus atque elementa pristinum esse deperdunt, cum in mixtum coalescunt. Ad quintum respondeo: Casus obliquus nomen grammaticum est eo quod alia pars orationis esse non sustineat, ut obicitur in argumento: Cæterum nō est nomen dialecticum strictè sumptum: huius enim de ratione est, ut se solo velut subiectum, aut prædicatum constituere possit orationem veram, & falsam, quam præcipuè dialectica considerat: casus obliquus se solo subiectum, aut prædicatum propositionis esse nequit, idque solum recto suo quasi iure conuenit. Ad vltimum respondeo, Nomen propriè sumptum declarare debet quid cuiusque rei: cuius indicium, ac signum est, quod querenti quis sit aliquis, responderi oporteat; est Petrus, aut Ignatius, aut alius: Nomen autem infinitum, quale est v. g. non homo, non tam quid sit res, quam quid non sit explanat.

6 Cui tamen superior definitio displicuerit ita definiat nomen: est vox declinata per casus: cum Petro Hurtado in summul. disp. 3. sect. 1. Arriaga disp. 2. summul. sect. 1. Alio Antonio lib. 3. de erotematis nominum c. 4. & arte regia excusa iussu Philippi tertij Catholici regis Hispaniarum lib. 3. nec non Martiano Mineo, Capella de septem artibus liberal. lib. 4. fol. 77.

CAPVT II.

Essentia verbi exponitur.

7 Verbum iuxta Aristotelem 1. de interpret. cap. 3. quem plerique interpretes, & scolastici præsertim verò memorati supra ad initium capitis præcedentis sequuntur, est quod insuper tempus significat, atque semper eorum, quæ de altero dicuntur, nota est. Vocula, insuper, denotat alias particulas in definitione nominis adhibitas videlicet, vox significatiua ad placitum cuius nulla pars separata significat: & finita, in hac etiam esse definitione subaudiendas.

P. Lyncei Philosophia Tom. I.

Quod autem verbum dicitur nota eorum, quæ de altero dicuntur denotat verbum dialecticè sumptum, ut in præsentī sumitur, significare suapte natura quiddam de alio dici, hoc est affirmari, aut negari: Verba autem affirmationem, aut negationem non significantia, qualia sunt omnia optatiui, subiunctiui, & imperatiui modi, verba grammatica, rhetorica, aut poetica sunt, non verò dialectica, ut Aristoteles hic cap. 4. disertè tradit.

8 Sciscitaberis primò, an verbum, quo de agimus, in propositione possit infinitari? Possent censent Franciscus Alphonf. lib. 1. instit. cap. 3. Conimbricenf. 1. de interpret. cap. 4. q. 2. art. 4. Auerf. tract. 2. instit. logicarum cap. 5. & alij recentiores, quibus subscribo. Primò, quoniam nomen infinitari potest: quidni ergo & verbum. Secundo, quia hoc expressè docet Aristoteles cap. 3. paulo supra citato; non valet autem (inquiens) non agrotat, non dico verbum esse, nam insuper quidem tempus significat, semperque de aliquo dicitur, at differentia nullum nomen est positum, sed verbum infinitum vocetur. Tertiò, quoniam alioqui particula illa, finita, in definitione verbi si hoc non sustinet infinitari, superfluet, & hoc solo quod verbum exprimitur cum tempore significare, illico intelligetur quod sit finitum. Tandem quia hæc propositio ex g. Petrus non amat, aut æquiualeat huic, Petrus non est amans, & ita quidem verbum eius negatur, aut huic, Petrus est non amans; & ita infinitatur, cum participium, amans, in eo delitescens, ac virtualiter, & per identitatem inclusum haud dubie subeat infinitationem: Vtri autem æquipolleat, ex circumstantiis est colligendū. Cæterum uti nomen infinitatum non vocatur ab Aristotele nomen simpliciter, sed secundum quid tantum, ita iuxta eum, quodocunque verbum infinitatem induit, eo ipso non erit simpliciter verbum, ut eius verba nuper allegata demonstrant.

9 Verbum sed enim infinitari nequire in propositione vlla docent Hurtadus disp. 3. summul. sect. 2. §. 12. Arriaga disp. 2. summul. sect. 1. n. 7. Albertus Magnus tract. de nom. cap. 5. & tract. de verbo cap. 2. Boëtius, B. Thomas, & Alexander Aphrodis. 2. de interpret. cap. 2. Pro quibus sic obicies. Negatio cadens supra nomen infinitat, & cadens supra verbum negat, ut est in communi, ac recepta Dialecticorum paramia: verbum ergo negari, non vero infinitari potest, cum aliter infinitari nequeat, quam per negationem, seu particulam inficialem, non, quæ supra illud cadat, quo tamen casu siue appellatione magis negatur, quam infinitatur. Respondeo: verbum duplex est: aliud, quod solam conjunctionem subiecti cum prædicato denotat, quale est verbum, est; & particula, non, recidens supra hoc verbum, illud negat, ac propositionem negatiuam efficit, ut constat: aliud, quod prædicatum, & eius conjunctionem cum subiecto indigitat, ut valet, amat, & similia; & negatio appellans supra huiusmodi verbum, illud infinitat, ut claret ex dictis.

10 Sciscitaberis secundò, an verbum omne, seu copula sit prædicatum? Respondeo esse: tum quia titulo prædicati est terminus propositionis, ut ostensum est supra lib. 3. tract. 1. cap. 1. n. 6. tum etiam quia nota eius, quod in mente subiicitur est in voce subiectum: nota ergò eius, quod interius prædicatur, est exterius prædicatum: verbum autem, seu copula semper est nota eorum, quæ de altero dicuntur, & prædicantur, ut liquet ex Aristotelica verbi definitione, in qua verlamur: tum quia idem Aristoteles hic cap. 2. hanc propositionem, Homerus est poëta, vocat de prædicato coniuncto: quasi in ea duo prædicata